

1. Wprowadzenie

Nazwy i herby gmin odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu tożsamości lokalnej, odzwierciedlając historię, kulturę oraz wartości społeczności. Ich ochrona jest kluczowa dla zachowania autentyczności i odpowiedniego użycia w sferze publicznej. Nielegalne używanie nazw i herbów gminnych może prowadzić do poważnych konsekwencji prawnych i finansowych dla zaangażowanych stron. To zagadnienie wpływa nie tylko na gminy, ale także na lokalne społeczności i osoby trzecie, które mogą próbować wykorzystać te symbole dla własnych korzyści.

2. Podstawy prawne

W Polsce, na mocy Ustawy o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku (Dz.U. 1990 nr 16, poz. 95), art. 4 Rada Ministrów ustala i zmienia nazwy gmin i ich siedziby, a art.18 ust. 2 stanowi, że Rada Gminy ma wyłączne prawo do decydowania o herbach.

Zgodnie z ustawą o odznakach i mundurach z 21 grudnia 1978 roku (Dz.U. 1979 nr 5, poz. 17), gminy mają wyłączne prawo do decydowania o swoich symbolach i zasadach ich użytkowania. „Jednostki samorządu terytorialnego mogą ustanawiać, przez uchwały swojego organu stanowiącego, własne herby, flagi, emblematy, insygnia i inne symbole”.

Art. 43 Kodeksu Cywilnego stanowi zasady dotyczące ochrony dóbr osobistych osób fizycznych są stosowane odpowiednio do osób prawnych. Dlatego gmina, jako osoba prawna, ma uprawnienia do domagania się zaprzestania naruszeń w zakresie wykorzystywania jej symboli, eliminacji skutków takich naruszeń, wypłaty rekompensat lub odszkodowań, co jest zakotwiczone w art. 24 oraz art. 448 Kodeksu Cywilnego.

3. Orzecznictwo sądów administracyjnych

Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z 2 kwietnia 2009 r., III SA/Kr 786/08, Rada Gminy ma prawo nie tylko do ustalania herbu, ale także do określania zasad jego użytkowania, z uwzględnieniem wymogów heraldycznych i prawnych.

W świetle orzecznictwa sądowego, herb gminy jest kwalifikowany jako dobro osobiste tej jednostki, co znajduje potwierdzenie w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 marca 2009 roku (sygn. akt II OSK 1454/08). Ponadto, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2003 roku (sygn. akt I CKN 100/01), herb, jako symbol osoby prawnej, analogicznie do nazwy czy firmy, pełni funkcję nośnika tożsamości i stanowi dobro osobiste osoby prawnej.

4. Orzecznictwo sądów powszechnych

W sprawie o sygnaturze V ACa 493/18, sąd nie uznał naruszenia dóbr osobistych gminy, aczkolwiek wskazał naruszenie dóbr osobistych radnych. Ten przypadek podkreśla różnice w podejściu sądów do oceny dóbr osobistych osób fizycznych i prawnych oraz wskazuje na potrzebę dokładnej analizy dowodów i skutków naruszeń.

W kolejnym przypadku, sygnalizowanym w sprawie o sygnaturze PR 2 Ds.614.2018, działania nieuprawnionego administratora strony "Gmina Węgorzewo" na platformie Facebook mogły być mylące, ale brak dowodów na czerpanie korzyści materialnych przez sprawcę skutkowało brakiem uznania za naruszenie przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej

konkurencji. Sprawa PR 2 Ds.614.2018 wskazuje na potrzebę wzmocnienia ochrony prawnej symboli gminnych w przestrzeni cyfrowej. Gdyby miasto skonstruowało pozew opierając się o kodeks cywilny w związku z naruszeniem dóbr osobistych gminy, czyli osoby prawnej wyrok zapewne byłby pozytywny dla miasta

5. Wnioski

Nieuprawnione wykorzystanie nazwy oraz herbu gminy narusza przepisy na poziomie lokalnym, krajowym, a także międzynarodowym. Zależnie od jurysdykcji, takie naruszenia mogą być klasyfikowane jako przestępstwo lub wykroczenie i podlegać różnym rodzajom sankcji, w tym administracyjnym, cywilnym oraz karnym. Naruszenie te może skutkować inicjacją postępowań sądowych, jak również nałożeniem grzywn i kar finansowych na jednostki lub instytucje odpowiedzialne za te działania.

Jest kluczowe, aby dokładnie analizować wszystkie aspekty i dowody podczas formułowania pozwu dotyczącego naruszenia herbu lub nazwy gminy. Ochrona tych lokalnych symboli tożsamości jest niezbędna dla zapewnienia integralności i autonomii gmin. Dlatego niezwykle ważne jest podejmowanie działań mających na celu zapobieganie i eliminowanie takich nieprawidłowości. Efektywne stosowanie przepisów prawa oraz działania edukacyjne wśród lokalnej społeczności odgrywają kluczową rolę w zwalczaniu tego problemu.

Bibliografia:

Polański, E. (red.), "Wielka księga heraldyki", Warszawa 2008.

Sprawa o sygnaturze PR 2 Ds.614.2018.

Sprawa o sygnaturze V ACa 493/18.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688).

Ustawa z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz.U. 2023 r. poz. 76).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. kodeks cywilny (Dz.U. 2023 r. poz. 1610, 1615, 1890, 1933.).

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 2 kwietnia 2009 r., sygn. akt III SA/Kr 786/08.

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2003 r., sygn. akt I CKN 100/01.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24 marca 2009 r., sygn. akt II OSK 1454/08.